

ИНФОРМАЦИЈА О ПОСЛОВАЊУ
за 2019. годину

Градишка, мај 2020.

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

За настанак предузећа се узима 28.12.1973. године, када је одлуком Скупштине општине Градишка основано предузеће под називом Радна организација за комуналне дјелатности „Нови град“, издвајањем из грађевинског предузећа „Јединство“. Предузеће је тада комуналну дјелатност обављало у оквиру три радне јединице: „Водовод и канализација“, „Хигијена“ и „Секундарне сировине“.

Од тада до данас предузеће је доживјело више промјена облика организовања те измјена у регистрацији дјелатности, али је задржало континуитет основне дјелатности предузећа.

Од 01.01.2001. године организацијом три нова предузећа, а на основу раније подјеле по радним јединицама, предузеће је почело самостално да функционише под називом Основно државно комунално предузеће „Водовод и канализација Градишка“.

Дана 20.02.2009. године, преласком у акционарско друштво, предузеће је добило назив Комунално предузеће „Водовод“ а.д. Градишка под којим и данас послује.

Директор предузећа: Сандро Зеничанин, именован од стране Надзорног одбора 01.11.2018. године.

Надзорни одбор: именован 22.08.2017. године, броји три члана и то: Миодраг Бабић предсједник, Зоран Јовић члан и Немања Шмитран, члан

Предсједник скупштине акционара: Владо Сладојевић

Представник капитала Општине Градишка: Владо Сладојевић

Адреса: Козарских бригада 36а, 78 400 Градишка

Облик организовања: акционарско друштво

2 ПРАВНИ СТАТУС И ДЈЕЛАТНОСТ ПРЕДУЗЕЋА

2.1. ДЈЕЛАТНОСТ ПРЕДУЗЕЋА

36.00 Прикупљање, пречишћавање и снабдијевање водом.

2.2. ПРАВНИ СТАТУС И ВЛАСНИЧКА СТРУКТУРА

Правни статус предузећа је: **Акционарско друштво**

Власничка структура предузећа је:

- Град Градишка (62.56 %)
- ПРЕФ а.д. Бања Лука (9.62 %)
- Фонд за реституцију РС Бања Лука (4.81 %)
- Остали акционари (23.01 %)

2.3. БРОЈ И СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ

Табела 1: Квалификациона структура радника у 2019. години

2019			
Квалификациона структура	Жене	Мушкарци	Број радника
НК	1	6	7
КВ	1	32	33
ССС	8	11	19
ВКВ	-	4	4
ВШС	-	2	2
ВСС	8	10	18
УКУПНО	18	65	83

Према захтјевима Пројекта општинског и економског управљања (МЕГ) у којем учествује ово предузеће, број запослених се треба свести на оптималан број у периоду до 2024. године тј. 64 радника, односно 1,2 радника на 1000 становника корисника воде.

3 МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ

3.1. ВОДОСНАБДИЈЕВАЊЕ

Водоводни систем града Градишка је конципиран тако да се са водоизворишта „Жеравица“ експлоатацијом бунара и путем водоторња питка вода дистрибуише потрошачима у првој висинској зони (градско урбано подручје и приградска насеља) те даље путем пумпних станица и резервоара ка потрошачима у 2.,3. и 4. висинској зони. Тренутни капацитет водоизворишта је око 310 l/s што ће се изградњом додатног експлоатационог бунара повећати за око 25%. Водоводна мрежа покрива већи дио града, и то градску урбану зону и насеља Козинци, Бок Јанковац, Мачковац, Крушкик, Горња Чатрња, Доња Чатрња, Буковац, Церовљани, Кијевци, Лужани, Драгељи, Жеравица, Липовача, Брестовчина, Ламинци Брезици, Ламинци Сређани, Дубраве, Ровине, Нова Топола, Крајишник, Душаново, Врбашка, Бистрица, Јелићи, Требовљани, Милошево Брдо, Гашница, Д. Подградци, Г. Подградци, Лисковац, Јабланица, Сјеверовци, Машићи, Шашкиновци, Д. Јурковица, С. Јурковица, Г. Јурковица, Трновац, Самарџије, Турјак, Грбавци, Ћелиновац, Миљевићи и Јазовац.

Тренутни број прикључака на водоводној мрежи је 17.200, а приближан број становника који користи питку воду је 48.291 и 1.103 привредних субјеката.

У току 2019. године изграђено је око 9,2 km водоводне мреже у МЗ Ламинци, Грбавци, Јабланица, Козинци и Турјак. Поред изградње водоводне мреже за поменута насеља, започети су и радови на изградњи водоводног система у МЗ Совјак, гдје је у 2019. години изграђено око 10 km водоводне мреже и изграђен објекат пумпне станице. Ова инвестиција се реализује донаторским средствима путем МЕГ пројекта. Почетком 2020. изграђено је још 5 km водовода и уграђене пумпе у пумпној станици Совјак чиме су сви грађевински послови на изградњи водовода Совјак успјешно завршени. Исто тако, у 2019. години су завршене инвестиције започете у 2018. години и то: завршена је израда хидрауличких студија водоводног и канализационог система Градишке са планом њиховог развоја, чиме су створени сви предуслови за детаљна пројектовања оба система на преостали дио града гдје поменута инфраструктура тренутно не постоји, те изврши адаптација система у оним сегментима гдје је студија показала да су тренутно слабе тачке. Такође, завршен је и пројекат аутоматизације и телеметрије цјелокупног водоводног система, чиме је омогућено да се са једног мјеста, водоизворишта Жеравица, путем SCADA software-а врши мониторинг и управљање свих објеката на водоводном систему (пумпних станица, резервоара, DMA зона).

Путем МЕГ пројекта, поред водовода у насељу Совјак, у 2019. години су започети радови на изградњи новог експлоатационог бунара на водоизворишту Жеравица

чиме ће се створити сви предуслови за развој водоводног система на преостали дио града гдје тренутно не егзистира градски водовод. Сви радови планирани по овом пројекту би требали бити завршени до краја маја текуће године.

Табела 1: Структура водоводног система града Градишка

Р.бр.	ОПИС	2017. год.	2018. год.	2019. год.
1	Бунарски капацитети (l/s)	310	310	310
2	Резервоари (m ³)	2.460	2.460	2.460
3	Водоводна мрежа (m)	585.970	594.870	604.070
4	Примарна водоводна мрежа (m)	95.760	95.760	95.760
5	Секундарна водоводна мрежа (m)	352.210	361.110	370.310
6	Преузета водоводна мрежа (m)	138.000	138.000	138.000
7	Прикључци (ком)	16.564	16.876	17.200

У току 2019. године радило се и на наставку смањења физичких и комерцијалних губитака на водоводном систему. Тако су губици са 45,19% колико су износили у првом кварталу 2019. у посљедњем кварталу смањени на 39,83%. Наведено је постигнуто успостављањем тзв. DMA (мјерних зона) на цјелокупном водоводном систему и активном детекцијом губитака на истом, те набавком опреме за откривање микролокација кварова (реализација гранта Владе Јапана у вриједности 120.000,00КМ).

Поред наведеног, израђени су и пројектни задаци за наставак смањења губитака на водоводном систему, чијом реализацијом је утврђено да су тренутно највећи губици у стамбеним јединицама колективног становања гдје се обрачун воде врши на паушалном нивоу. Разлог томе је што у већини зграда ЗЕВ-ови не приказују тачан број корисника чиме се обрачун утрошка воде врши на умањеном нивоу. Такође, мјерењима је утврђено да је евидентно да се у већини зграда овог типа нерационално троши вода гдје су и унутрашње инсталације јако дотрајале и потребно је да се на нивоу ЗЕВ-ова исте санирају.

У том смислу, уградњом нових мјерних инструмената на стамбене јединице колективног становања и обрачуна по истим, сви приказани физички, а нарочито комерцијални губици, ће бити умањени за велики проценат.

Поред инвестиција у ширење водоводне мреже, у току 2019. године су се у сарадњи са Градом (путем Развојне агенције РАГА), преко Амбасаде Чешке Републике обезбједила средства Чешке развојне агенције у висини од 1,5 милиона КМ, гдје су у току тендерске процедуре за извођача радова на изградњи водоводне мреже за насеља Орахова и Гашница, чиме би цјелокупни простор на сјеверозападним дијеловима града био покривен градским водоводом. Реализација наведених активности се очекује у току 2020. године.

3.2. КАНАЛИЗАЦИОНИ СИСТЕМ

Градским канализационим системом покривен је простор ужег градског подручја и приградских насеља Жеравица, Липовача, Сточна пијаца, дио насеља Крушкик и дио насеља Бок Јанковац. Реципијент отпадних и оборинских вода је ријека Сава, а увођење канализационих вода у реципијент се углавном обавља гравитационо (за градско подручје), и препумпним станицама (за приградска насеља) низводно од градског средишта.

Садашњи градски систем за одвођење отпадних и оборинских вода се састоји од око 30,5 km азбест-цементних и бетонских цјевовода профила 200 до 900 mm и 21,5 km полиестерских и PVC цјевовода профила 300 до 700mm, те 14 пумпних станица (двје на главном ободном цјевоводу, 11 на секундарним цјевоводима и пумпном станицом "Kej"). Од осталих насеља на подручју општине, активности око самосталног рјешавања одвођења отпадних вода вршене су само за насеље Орахова. Овај пројекат је од прије неколико година реализован и систем је у функцији.

Дужина канализационе мреже на подручју града Градишка је 52.000m. На систем канализационе мреже је прикључено укупно 6.091 домаћинства и привредних субјеката. Број становника који се тренутно користи канализационим системом је око 16.104, а привредних субјеката 723.

Од капиталних инвестиција у канализациони систем у 2019. години највећа се односи на пројекат чишћења и CCTV инспекције (снимања) канализационих колектора на подручју града, гдје би се након више од 40 година експлоатације канализационог система утврдило у којем стању се налази исти и шта је све потребно за његову рехабилитацију, како би био у оперативној функцији за наредни период. Исто тако, у 2019. години је завршена реконструкција ПС "Kej", гдје је извршена замјена комплетне хидромашинске опреме, повећан капацитет пумпне станице са 1m³/s на 2m³/s, те извршена аутоматизација са успостављеном телеметријом рада исте.

Табела2: Структура канализационог система Града Градишка

Ред.бр.	Опис	2017.год.	2018.год.	2019.год.
1	Црпне станице (ком)	1	1	1
2	Препумпне станице (ком)	13	13	13
3	Пречистачи (ком)	-	1	1
4	Канализациона мрежа (m)	49.500	52.000	52.000
5	Прикључци (ком)	5.847	5.941	6.091

Такође, у току 2019. године, настављена је реализација Пројекта сакупљања и пречишћавања отпадних вода Градишке у сарадњи са партнерима из SECO-а (Швајцарским секретаријатом за економске послове), те KfW-а (Њемачком развојном банком), гдје су завршене процедуре усвајања докумената за одобрење грант средстава у висини од 28 милиона КМ, те започете процедуре за одабир тзв. "Имплементацијског консултанта", чиме ће се створити предуслови за отпочињање тендерских процедура за одабире извођача радова на свим пројектним активностима.

Тако је наведеним пројектом предвиђено да се изврши рехабилитација постојећег градског канализационог система, изградња секундарних колектора на подручју приградских насеља са фокусом на насеља у водозаштитним зонама изворишта „Жеравица“, изградњом преливне грађевине на локалитету ПС „Kej“, канализационог колектора до локације за предвиђени градски пречистач отпадних вода (ППОВ), те 1. фаза изградње истог за капацитет око 24.000 ЕС (еквивалент становника). Уз све то, планирана је и набавка специјалног возила за одржавање канализационог система, те возило са опремом за CCTV инспекцију колектора, како бисмо на најбољи могући начин управљали системом одводње отпадних вода за дужи временски период.

Дакле, планском документацијом и систематичним приступом рјешавања проблематике у области одводње и пречишћавања отпадних вода омогућиће се већи квалитет услуга, те проширити конзумно подручје, а све у циљу заштите животне средине и здравља нашег становништва.

4 ДИСТРИБУЦИЈА ВОДЕ КОРИСНИЦИМА И УСЛУГЕ ОДВОДЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА

Табела 4: Продаја воде по категоријама потрошача

Р.бр.	Категорија потрошача	Испоручено 2018 (m ³)	Испоручено 2019 (m ³)	Index (4/3)
1	Домаћинства	1.638.869	1.587.982	97
2	Правна лица	167.697	206.271	123
3	Занатске радње	61.599	57.010	93
	УКУПНО	1.868.165	1.851.263	99

У 2019. години је испоручено потрошачима 1.851.263 m³ воде, и у односу на претходну годину дистрибуција воде је смањена за 16.902 m³ или 1 %.

Табела 5: Услуге одводње отпадних вода по категоријама потрошача

Р.бр.	Категорија потрошача	Испоручено 2018 (m ³)	Испоручено 2019 (m ³)	Index (4/3)
1	Домаћинства	560.676	546.186	97
2	Правна лица	100.173	110.988	111
3	Занатске радње	43.362	40.593	95
	УКУПНО	704.211	697.767	98

У 2019. години је извршена услуга одводње отпадних вода од 697.767 m³, и у односу на претходну годину услуга је смањена за 6.444 m³ или 2 %.

Табела 6: Евиденција потрошача воде по категоријама

Р.бр.	Категорија потрошача	2018	2019	Index (4/3)
1	Домаћинства	15.804	16.097	102
2	Правна лица	540	542	100
3	Занатске радње	532	561	105
	УКУПНО	16.876	17.200	102

У 2019. години број корисника на водоводној мрежи се повећао за 324 или 2 %.

Табела 7: Евиденција корисника услуга одводње отпадних вода по категоријама

Р.бр.	Категорија потрошача	2018	2019	Index (4/3)
1	Домаћинства	5.234	5.368	103
2	Правна лица и занатске радње	707	723	102
	УКУПНО	5.941	6.091	103

У 2019. години број корисника на канализационој мрежи се повећао за 150 или 3 %.

Табела 8: Евиденција мјерних мјеста и испостављених рачуна

	2018		2019	
	Водомјер	Паушал	Водомјер	Паушал
	14.577	2.299	14.915	2.285
УКУПНО	16.876	17.200		

Испоручена вода потрошачима се утврђује мјерењем потрошње код корисника који имају уграђене водомјере, а код корисника који немају мјерне инструменте потрошња се утврђује паушално од по 5 m³ по члану домаћинства. На крају 2019. године од 17.200 прикључака потрошња воде се мјери код 14.915 корисника или код 87 % корисника, а паушал се обрачунава код 2.285 корисника. Мјерење потрошње воде доводи до штедње воде, а код потрошача који рачуне добијају по паушалном обрачуну то није случај, и у наредном периоду ће се исти вршити по потрошњи коју евидентира заједнички водомјер (на мјестима, односно зградама гдје не постоје индивидуални водомјери). У 2019. години је испостављено 206.400 рачуна, 2018. години 202.512 рачуна, а у 2017. години 197.400 рачуна. Рачуни се испостављају купцима путем ПТТ мреже.

5 ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПО ЗАВРШНОМ РАЧУНУ ЗА 2019. ГОДИНУ

КП „Водовод“ а.д. Градишка, у периоду од 01.01.2019. до 31.12.2019. године је пословао са добитком у износу од 114.262 КМ, односно нето добитком од 80,933 КМ.

Укупан приход и добици..... 4.575.783 КМ

Укупан расход ..... 4.461.521 КМ

Бруто добитак..... 114.262 КМ

Укупан приход и добици у 2019. години су остварени у износу од 4.575.783 КМ и за 1 % је мањи у односу на исти период претходне године.

Табела 9: Остварење укупних прихода

Р.бр.	Врста прихода	2018	2019	Index (4/3)	% учешћа
1.	Приходи од воде и канализације (домаћинства)	2.296.499	2.388.128	104	53
2.	Приходи од воде и канализације (правна лица)	422.802	519.084	123	11
3.	Приходи од воде и канализације (занатске радње)	172.749	158.632	92	3
4.	Остали пословни приходи	1.044.064	1.114.712	107	24
	Укупно послов. приходи	3.936.114	4.180.556	106	91
5.	Финансијски прих.	74	249	336	0
6.	Остали приходи	193.931	394.978	204	9
	Укупно финансиј. и остали приход	194.005	395.227	204	9
	УКУПНО	4.130.119	4.575.783	111	100

Од укупно остварених прихода, приходи од воде и канализације износе **3.065.844 КМ**, што чини **67 % укупних прихода**, а остали пословни приходи износе **1.114.712 КМ** или **24 % укупних прихода**.

Приходи од испоруке воде и услуга одводње отпадних вода становништву износе **2.388.128 KM**, а правним лицима **519.084 KM** и занатским радњама **158.632 KM**.

Укупни приходи КП „Водовод“ а.д. Градишка остварени у **2019. години су за 11 %** већи од укупних прихода остварених у 2018. години.

Остали пословни приходи обухватају приходе од рада на прикључцима и рада механизације, а остали приходи обухватају наплаћена отписана потраживања и добитке из капитала.

Табела 10: Остварење укупних расхода

Р.бр.	Врста расхода	2018	2019	Index (4/3)	% учешћа
1.	Трошкови материјала	246.209	237.666	97	6
2.	Енергија и гориво	222.802	245.098	110	5
3.	Бруто зараде	2.108.744	2.246.397	107	50
4.	Производне услуге	475.228	500.324	105	11
5.	Амортизација	406.781	388.155	95	9
6.	Нематеријални трошкови	275.735	361.277	131	8
	Пословни расходи	3.735.499	3.978.917	107	89
7.	Финансијски расходи	23.231	15.768	70	1
8.	Остали расходи	421.207	466.836	111	10
	Укупно финанс. и остали расходи	444.438	482.604	109	11
	Укупно расходи	4.179.937	4.461.521	107	100

У укупним расходима, **пословни расходи износе 3.978.917 KM** или **89%** и у односу на претходну годину **повећани су за 6 %**, док су укупни расходи већи за **7 %** у односу на претходну годину. Финансијски и остали расходи износе 466.836 KM и у односу на претходну годину повећани су за 5 %. Прилив готовине у 2019. години по свим основима је износио 4.662.011 KM, а одлив 4.521.327 KM, гдје је нето прилив готовине 100.684 KM. Нето прилив у 2018. години је износио 3.817 KM.

Табела 11: Остварење биланса стања

Позиција	2018	2019	Index (3/2)	% учешћа
Стална средства (брutto)	27.785.677	29.741.195	107	-
Акумулирана амортизација	11.275.031	11.808.447	105	-
Стална средства (нето)	16.510.646	17.932.748	109	91%
Текућа средства	1.931.471	1.744.347	90	9%
Готовина	178.873	279.557	156	1%
Потраживања	1.484.426	1.257.281	85	6%
Залихе материјала	186.984	140.548	75	1%
Остала имовина	81.188	66.961	86	1%
Пословна актива	18.442.117	19.677.095	107	100 %
Капитал	13.515.300	15.010.220	111	76%
Обавезе	1.01.315	858.762	85	5%
Резервисања	3.915.502	3.808.113	97	19%
Пословна пасива	18.442.117	19.677.095	107	100%

6 ОСТВАРЕЊЕ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА

У 2018. години су извршена инвестициона улагања у износу од 230.163,27 КМ, а у 2019. години 252.844 КМ из средстава амортизације.

У 2019. години из наведених средстава су вршена улагања у инвестиционо одржавање водоводне и канализационе мреже и улагање у изградњу бунара Б-4 и реконструкцију и изградњу водоводне и канализационе мреже.

7 ОСТВАРЕЊЕ ПЛАНА ЗА 2019. ГОДИНУ

У наредној табели су дата остварења основних елемената плана:

Табела 12: Остварења основних елемената плана

Р.бр	Елементи	План	Остварење	Index(4/3)
1	Дистрибуција воде (m ³)	1.921.000	1.851.263	96
2	Услуге канализације (m ³)	730.000	697.767	96
3	Приход од воде и канализације (KM)	3.243.290	3.065.844	95
4	Укупни пословни приходи (KM)	4.382.290	4.180.556	95
5	Укупни пословни расходи (KM)	3.777.000	3.978.917	105
6	Укупни добитак (KM)	241.290	114.262	47
7	Нето добитак (KM)	180.000	80.933	45

Пословни приходи и расходи су остварени у висини планираних, као и пословни добитак и добитак редовне активности, међутим сваке године се врше исправке и отписи потраживања од купаца што ствара високе остале расходе и смањује добитак. У 2019. години су остварени расходи по основу исправке вриједности и отписа потраживања у износу од 239.461,00 KM.

8 ЦИЉНЕ ВРИЈЕДНОСТИ ПОКАЗАТЕЉА ПОСЛОВАЊА

У наредном петогодишњем пословању се планира повећање покривености услугама водоснабдијевања и одводње отпадних вода, смањење губитака воде, повећање наплате, реконструкција и инвестиционо одржавање водовода и канализације и унапређење оперативног и финансијског управљања. Планирани индикатори успешности су дати по годинама у наредној табели:

Табела 13: Циљне вриједности за КП „Водовод“ а.д. Градишка (2018-2023)

Индикатори успјешности	Историјски		Процјена	Пројекција			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% покривености услугама водоснабдијевања	80	82	85	86	90	93	94
% покривености услугама прикупљања и одводње отпадних вода	29	29	29	33	35	35	35
% покривености услугама пречишћавања отпадних вода	0	0	0	0,4	0,4	0,4	0,4
Поузданост услуге (сати/дневно)	24	24	24	24	24	24	24
% неприходоване воде (стварни губици)	51	45	39	35	31	26	25
% неприходоване воде (привидни губици)	7	7	4	4	4	4	3
% неприходоване воде (укупно)	57	52	43	39	35	30	28
ILI Indeks	5,19	4,97	3,10	2,76	2,41	2,07	1,93
m ³ по km цјевовода на сат	0,61	0,59	0,28	0,25	0,22	0,19	0,17
% покривености водомјерима	85	86	89	92	94	95	96
% наплате	85	89	91	93	95	96	96
% спорних и ненаплативих потраживања	34	29	25	20	15	10	10
% ефикасности наплате (све услуге)	92	95	97	98	98	98	99
# кварови на цијевима/km дистрибутивне мреже	1,40	2,30	1,69	1,60	1,50	1,40	1,30
Енергетска ефикасност kWh/m ³ произведене воде	0,95	0,99	0,86	0,80	0,75	0,70	0,65
# зачепљења на канализацијском систему/km	5,44	3,88	4,04	3,60	3,40	3,20	3,00
% система за оборинске воде	0	0	0	0	0	0	0
% мапираног система водоснабдијевања којом КП управља у „помоћној“ књижи сталних средстава	80	89	95	100	100	100	100
% мапираног система одводње отпадних вода којом КП управља у „помоћној“ књижи сталних средстава	70	95	95	100	100	100	100
% укњижене постојеће инфраструктуре и обрачунате амортизације	90	91	95	100	100	100	100
Јед. опер.трошкови за воду и канализ. (KM/m ³ продате воде)	1,63	2,00	2,07	2,02	1,90	1,80	1,70

Јед. опер. трошкови за воду и канализ. (KM/m ³ захваћене воде)	0,70	0,95	1,16	1,10	1,05	1,00	0,90
Јед. опер. трошкови одржавања за услуге пречишћавања отпадних вода (KM/m ³ продане воде)	0	0	0	0	0	0	0
Постотак обнове/реконструкције инфраструктуре за снабдијевање питком водом	1	1	2	2	2	2	2
Постотак обнове/реконструкције инфраструктуре канализације	1	1	2	2	2	2	
% покривености оперативних трошкова приходима	120	105	119	130	135	140	145
Однос текућих средстава и текућих обавеза	3,09	2,52	2,63	2,50	2,40	2,30	2,20
# запосленика/1000 корисника услуга водоснабдијевања и одводње отпадних вода	1,81	1,69	1,65	1,56	1,45	1,40	1,20

9 ПРОБЛЕМИ У РАДУ И ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ РАДА

Довољна количина квалитетне воде за пиће, могућности учешћа предузећа у пројектима националног и међународног карактера, могућности учешћа Града и других субјеката у финансирању пројеката, поред осталог омогућују отклањање слабости и проблема у раду предузећа.

Унутрашњи проблеми и слабости су везани за постојеће лоше стање одређених цјевовода, још увијек висок ниво губитака воде, те слаба оспособљеност појединих запослених за ефикасан рад. Проблеми изван предузећа су такође присутни, а то је слаба платежна способност одређених категорија корисника, неизвјесност судских извршења над извршиоцима – дужницима те постојећа пандемија која је довела до смањене привредне активности.

У наредној табели су представљени приоритети за осигурање одрживости предузећа, и то:

Табела 14: Приоритети и потребе за осигурање одрживости

Подручје активности	Приоритети и потребе
1. Перформансе предузећа	Дефинисати нову организацију предузећа и систематизацију послова
2. Перформансе запосленика	Дефинисати потребна знања и способности запослених и омогућити што брже стицање истих
3. Пружање услуга	Додатно ширење водоводне и канализационе мреже у складу са усаглашеним плановима Града
4. Оперативно управљање	Контролисати читање и кориштење воде, уградити додатне водомјере и смањити паушално задужење корисника
5. Управљање имовином	Пописати сву имовину и унијети је у GIS базу података, усагласити са Градом власништво и процијенити вриједност имовине
6. Читање, фактурисање и наплата	Дефинисати мјере ефикасније наплате, задуживати зграде (ЗЕВ-ове) гдје станари не плаћају редовно комуналне услуге
7. Финансијске перформанце	Унапредити рачуноводствено-финансијски software и финансијско планирање и извјештавање
8. Смањење неприходоване воде	Откривати цуротине и брзо отклањати кварове, улагати у опрему за детекцију и обуку кадрова
9. Капитална улагања	Санација водоводне и канализационе мреже, увођење потпуне аутоматизације, мониторинга и управљања водоводним системом, а у наредном периоду и канализационим

10 АКЦИОНИ ПЛАНОВИ

10.1 Оперативно управљање и управљање неприходованом водом

У области оперативног управљања потребно је дефинисати читање водомјера код зграда колективног становања, обезбиједити активну комуникацију са потрошачима путем бесплатног "Call" центра, благовремено опомињати и искључивати потрошаче-дужнике, контролисати очитање водомјера и кориштење воде и обновити уговоре са потрошачима.

За остварење ових активности потребни су људски, материјални и финансијски ресурси, а очекивани резултати су повећање наплате, смањење трошкова, неприходоване воде и побољшање услуга.

10.2 Управљање имовином

У области управљања имовином неопходно је извршити потпуну евиденцију исте у електронској бази података (GIS software-у) по амортизационим групама, процијенити вриједност исте, распоредити трошкове инвестиционог и текућег одржавања, носиоце трошкова, одредити приоритете одржавања, задужити одговорна лица и све то урадити у сврху чувања имовине и ефикаснијег и ефективнијег кориштења исте.

10.3 Финансијско управљање

У области финансијског управљања неопходно је детаљно извршити евидентирање трошкова по мјестима њиховог настанка, прихода по носиоцима, купаца и добављача по роковима и детаљно планирање и извјештавање. Све наведено требало би обезбиједити оптимизацију новчаних токова у наредном периоду.

10.4 Организација и запосленици

Када се говори о мјерењу успјешности предузећа, осим на финансијске показатеље успјешности пословања, првенствено се мисли и на успјешност људских ресурса, који уједно представљају и најважнији фактор предузећа о којем увелико овиси и пословни успјех. Природа предузећа је орјентисаност на одрживо и ефикасно пословање, а како су запосленици ти који својим ангажманом и радом доприносе позитивном или негативном тренду пословања предузећа, фокус би требао бити усмјерен управо на њих, односно на њихове радне перформансе, искуство, знања, вјештине и остало.

Из тог разлога је мјерење успјешности рада запосленика веома важно, јер управи предузећа даје информацију о људским потенцијалима којима располажу.

При том, мјерење успјешности мора бити што је могуће објективније како би се могли наградити они запосленици који својим радом доприносе успјеху предузећа, али и супротно томе, да се укаже на потребне корекције у вредновању, и ако је потребно, санкционисању оних запосленика који својим радом нису задовољили и нису достигли жељене резултате, или су своје обавезе извршавали неодговорно на штету предузећа. У том смислу, у наредном периоду је потребно извршити дефинисање свих радних задатака запослених, са детаљним описима послова и систематизације, затим израду организације и правилника из области рада, вредновање запослених по њиховом радном учинку, усклађивање броја запослених у петогодишњем периоду, и свођење са садашњих 83 на 64 радника, а у складу са бројем становника/корисника услуга. Овај процес је у току и почетак примјене се очекује у 2020. години. Поред свега, потребно је повећати и активности на едукацији, обуци и оспособљавању радника.

10.5 Капитални инфраструктурни пројекти

Табела 15: План инвестиција

Р.бр.	Назив инвестиције	Процијењена вриједност инвестиције	Почетак	Крај	Извор финансирања	Очекивани резултати
1	Ширење водоводне мреже	2.500.000 КМ	2019	2023	Град, Грант средства	1200 нових корисника
2	Ширење канализационе мреже	3.500.000 КМ	2019	2023	Град, Грант средства	3000 нових корисника
3	Санација водоводне и канализационе мреже	1.100.000 КМ	2019	2023	Водовод, средства амортизације	Сигурније снабдијевање и повећање броја корисника
4	Изградња водоводне мреже Гашница-Орахова	1.500.000 КМ	2020	2021	Град, Грант средства	Смањење губитака воде, 150 нових прикључка

11 ЗАКЉУЧАК

Поред наведеног, у наредном периоду ће се кроз планирање дефинисати проблеми у пословању, дефинисати активности побољшања са носиоцима одговорности и описаним и квантификованим резултатима, као и потребним ресурсима који ће се кориситити.

За све ово потребни су добро обучени радници, а за обуку истих постоје могућности и средстава у оквиру MEG пројекта који води UNDP, те других међународних организација као што су GIZ, SDC, IAWD и други. Само радници са додатним и специјализованим знањима могу донијети промјене у раду, побољшати резултате рада и ефикасно кориштење ресурса, а све у сврху боље услуге и задовољства корисника.

На крају, евидентно је да се у току 2019. године активно радило на побољшању и изградњи комуналне инфраструктуре (како водоводне, тако и канализационе), услуге су се подигле на виши ниво, те створени сви предуслови за ширење исте на цјелокупни простор града, како би се обезбједила већа привредна активност и живот на подручју града.